

Georg 539

Georgs-B.

6.

TRACTATVLVS QVIDAM SOLENNIS
de Arte & Modo inquirendi quoscunq; Hæreticos,
secundum consuetudinem Romanæ
Curia, om̃ibus Fidelib⁹, præsertim hæ-
reticæ prauitatis Inquisitoribus
scitu vtilissim⁹, cõposit⁹ a q̃s-
dam Legali Magistro
Nostro Fratre Or-
dinis Prædica-
torū di-
cto.

**Caue Lector, ne tibi os nimio
risu factiscat.**

REVERENDISSIMIS IN CHRISTO PATRI
 bus, Syluestro Priorati, Sacrae Theologiae Magistro ce
 leberrimo, sacriq; Apostolici Pallatii Magistro, Sacriq;
 ordinis Praedicatorum Professore, & per Italiam haereticę
 prauitatis, & Iacobo Hogoftrat, eiusdem Sacrae Theolo
 giae Magistro Celeberrimo, eiusq; Sacri Ordinis Professo
 ri & p Germaniã eiusdẽ haereticę prauitatis Inquisitoris
 bus, Patribus suis multum metuendis, Frater dictus la
 tine, λεκτορ græce, eiusdẽ Ordinis & Facultatis humi
 lis Professor Salutem.

Voniã nũc nostro tempore, q̄ refrigescit
 charitas multorum, Reuerendissimi Patres,
 & abundat iniquitas, multa pullulãt hæ
 reticę prauitatis semina. Quę licet Exi.
 Vest. Pat. magno fauore satagunt & zelãt
 extirpare, ne zizania cũ tritico simul cre
 scat, tamẽ mũdus est ita malus, q̄ vos in sancto opere isto
 contemnunt, atq; quasi irrident, & dicunt, Inquisitores hæ
 reticę prauitatis nec scientiã nec modũ nosse inquirendi,
 quod est abominabile audiri. Ideo ego accensus zelo ve
 ritatis, coactus sum scribere artem & modũ inquirendi.
 Non q̄ volo vos docere, cũ sciatis omnia melius q̄ ego, sed
 vt videant illi indocti Asini, q̄ multo meliora possint Ma
 gistri nostri alii, Præsertim vos duo Luminaria magna
 in Ordine nostro, cũ videant me humilẽ & minimũ inter
 Sacrae Theologiae Professores, hãc artẽ tam bene nosse,
 vt etiã eã describere potuerim. Quia secundũ Aristotelẽ
 signum scientis est posse docere. Ideo hanc artem a me cõ
 pilatam, vestris pedibus offero, & rogo, si quo loco erra
 ui, emendetis, & in oẽm terrã per impressuram mittatis,
 vt videant & sciant, quoniam sunt apud nos multi, qui
 possunt mirabilia scribere, sed causa humilitatis volunt pot
 tius latere. Bene valete optimi Patres, & me cõmendatũ
 habeatis.

INCIPIT TRACTATVS QVIDAM

solennis de arte & modo inquirendi & damnandi Hæreticos, secundū cōsuetudinē Romanæ Curia, comportatus p quēdā eximiū Sacre Theologiae dictū Professorē.

¶ Quoniā omne multiplex indistinctū necessario parit confusionē, & erroris mater est æquiuocatio semp. Idcirco vt istā Artem distinctius & subtili⁹ & facilius possim enucleare, volo ipsam p Regulas quasdā determinare faciles & faciliter memorabiles, ppter vitandū studendi laborem.

PRIMA.

¶ ANTE omnia inuocand⁹ est Spūs sanct⁹, & orandū deuote p grā Dei, vt Actus ille ingrendi incipiat, pficiat & perficiat (secundū q scribit in Collectis q̄tidianis) nō ex vana gloria, nec ppter vanā gloriā, nec ppter pecuniā, sed ex amore Dei & zelo veritatis, ppter gloriam Dei, maxie autē ppter honorē sanctæ Sedis Apostolicæ & pacē ecclesiæ Catholicæ, ad suppressendos errores, & ad sedanda scādala, & turbationes fideiū Chri cauedas.

SECUNDA.

¶ ISTA intētionē bona formata, quā impossibile est nō placere Deo, cū sit sanctissima & syncerissima, etiā merito cōdigni meritoria æternæ vitæ oportet firmiter credere, & tanquā certissimū ac primū hui⁹ artis principiū præsupponere, de quo nullaten⁹ liceat dubitare, Quod Papam errare est impossibi⁹, sed quicquid dixerit, voluerit, fecerit, hoc tanquam vocem & factum Petri, seu potius ipsius Christi met oportet acceptare.

¶ Quod si quis vellet in hoc dubitare, aut rationē q̄rere, Ille iam de facto nō inquisitor esset, sed ingrend⁹ tanq̄ certissime hæreticus, qa dubitare & nō credere p eodem accipiunt secundū Aristotelem. iij. phisicorū. Quod parū distat &c. vt notū est. Et qa sicut ianua in cardine voluit, ita tota ista ars in hac secūda regula facit, sicut rustic⁹ in sole. Ideo necessum & bonū puto (licet extraordinarie)

A ij

PATRI
magistro ce
Sacriq̄
hæreticē
Theolo
Professo
quisitoris
dictus las
tis humi

refrigescit
i Patres,
ullāt hæ
licet Exi
it & zelāt
imul cre
ppere isto
tores hæ
quirendi,
s zelo ve
quirendi.
ego, sed
ffint Ma
ia magna
imū inter
ne nosse,
Aristotelē
n a me cō
loco erra
mittatis,
ulti, qui
volūt po
mendatiū

ipsam inoppugnabiliter fortificare. Et primo sic. Nisi esset vera & certa ista regula, nullus posset inquiri aut iudicari, aut cōdemnari in sancta Romana ecclesia, quod est absurdissimū, consequentia nota. Sed aīcedens pbat̄ dū ab̄ rōnib̄ inuictissimis. Primo, q̄a Papa est lex animata & viua in terris (Nam in hoc bñ licet cōformari Principem ecclesie huic seculo, in quo princeps est imperator lex viua, nec obstat q̄ Imperator in temporalibus, & Papa in spiritualibus præest, quia sunt inuicem figura & figuratum) sed ablata aut dubitata lege, iam nihil certū posset secundū eam iudicari aut fieri, ideo oportet esse certissimū, Papā non errare. Secunda ratio est, quia Hæretici solent se per sacram scripturā defendere, sed illa est lex mortua, & litera occidens, & potest in multas falsas sententias trahi. Sicut patet in multis Magistris nris præsertim Hugone nostri Ordinis Cardiale, & sic hæreticus fieret anguilla. Confirmat̄ ista ratio. Quia hinc Iuristæ recte dicunt, q̄ Papa sit ecclesia, iuxta illud Matthei. xv. Si te nō audierit, dic ecclesie, id est Prælati. Si ecclesiam, id est Prælatum non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus. Modo Papa est prælatus prælatorū, & per consequens Ecclesia ecclesiarum, tenet consequentia ab eodem ad idem, per diffinitionem vniuocorum.

¶ Secundo probatur ista regula irrefragabiliter. Quod si Papa posset errare, tunc etiam Ecclesia posset errare, cū sit primū & summū ecclesie mēbrū Si aut̄ ecclesia posset errare, tunc etiā Christus posset errare, cū sit vna caro & vnū corpus cū ecclesia. Iuxta Paulū. Erunt duo in carne vna. Si autē Christus posset errare, etiam Deus posset errare, quod est impossibile, cum Christus sit deus. Et sic patet regula verissima.

Sed hic sunt aliqua argumenta videnda.

¶ Primū dicunt, q̄ Ecclesia nō possit significare Prælatū ex natura vocabuli. Quia ecclesia græca dictio est, & significat idē quod conuocatio vel congregatio, sed Præ

lat̄ nō
ticū a
mo q̄
& scilicet
q̄ videt̄
etiā sig
q̄ eccl
nifice
Synag
Item d
to pōt
Sup h
credo
Hebr
mē est
aliqu
hoc o
ter. ¶
cū tñ
vocat
argu
licet f
habē
¶ Si
ritus
niale
¶ Si
to &
mar
sam,
Resp
tes, id
Et q̄
homi
tū no

lat⁹ nō est congregatio. Respondet. Hoc est vnū grāmas-
ticū argumētū & multū suspectū & hoc duob⁹ mōis. Pri-
mo q̄a ex grēca grāmatica arguit. Sed Grēci sūt hæretici
& scismatici, id^o nō ē eis credēdū ī sua grāmatica. Secūdo
q̄ videt̄ synagogā ex ecclesia facere. Nā synagogā dicūt
etiā significare cōuētū & cōgregationē. Ergo pbabile est
q̄ ecclia nō cōgregationē, sicut synagoga, sed Prēlatū sig-
nificet. ¶ Sed dicūt cōtra Si accipit̄ a grēcis vocabulum
Synagoga, cur repudiant̄ ī vocabulo ecclesia & similib⁹?
Item q̄ in nullo passu Noui Testamēti ecclesia p̄ Prēlatō
pōt accipi, vt Credo ecclesiā sanctā catholicā. Itē illud
Sup̄ hanc petrā ædificabo ecclesiā meā. Respondet. Non
credo Synagogā eē grēcū nomē, q̄a Synagoga fuit apud
Hebræos tm̄, & nō apud græcos, ideo hebraicū poti⁹ nos-
mē est. Nec nocet q̄ ecclesia aliqñ accipitur pro Prēlato,
aliquando pro populo cuius est Prælatus, & secundum
hoc oportet scripturas distincte intelligere, & magistrali-
ter. ¶ Secundo arguit. Quomodo Papa nō pōt errare,
cū tm̄ S. Petr⁹ errauit, vt in Euāgelio qñ Dñs eū Satanam
vocaui. Respondet. Hoc est vna frasca & Brocardicum
argumentū. Nam tūc t̄pis nondū acceperat Sp̄m sanctū,
licet fuisset in grā, quia pōt aliquis bene esse in gratia, nō
habēdo Sp̄m sanctū, vt alias habet videri p̄ Mḡros n̄ros.
¶ Si aut̄ replicat̄, tamē Paulus reprehēdit eum post Spi-
ritus sancti missionē. Gala. ii. Respondetur. Hoc fuit ve-
niale peccatū, & q̄dā simulatio ac dispēsatio piæ fraudis.
¶ Si iterū dicit. Nō videt̄ sanct⁹ Paul⁹ pro veniali pecca-
to & tam leui re tantū festū fecisse, nisi fuisset periculū ani-
marū ibi. Nam ipse dicit euāgelii veritatē ibi fuisse omis-
sam, hoc autem est Christū negare & infidelitate peccare.
Respondetur. Sancti primitiue ecclesiæ fuerunt feruens-
tes, ideo parua peccata tanquā maxima reprehendebant.
Et q̄ nos hodie hæreticos comburim⁹ & occidimus, ipsi
homicidiū reputassent, sed excessiue locuti fuissent, cum
tm̄ nostro t̄pe (si recta sit int̄tio) nō solū sine peccato sit⁹

A iij

sed etiā cū magno merito fiat Sic reddere debitum matri
monij, nō sine peccato fieri illi dixissent excessiue loquē
tes cū Psal. quinquagesimo. Ecce em̄ in iniquitatib⁹ cōcept⁹
sum, & in peccatis cōcepit me mater mea. Sed nostro tem
pore cū merito fieri potest, & est opus iusticiæ.

¶ Terrio arguit. Cur ergo sancti Patres suo tpe Hæreti
cos per scripturas & verbū D̄i expugnauerūt, & exem
plū nobis sic faciendi reliquerunt. Respondet. Hic alia
est ratio temporis. Nam tunc ecclesia nondū fuit firmata
nec fides satis roborata, ideo necesse fuit p̄ scripturas cū
eis pugnare. Nunc aut̄ oportet de firmata fide eos exami
nare. Ideo multo facilius est mod⁹ ingredi nūc q̄ tūc fu
it, q̄ illoꝝ modus describi & in artem redigi nō potuit,
nisi totā scripturā aliquis intellexisset. Sed hodie pericu
losum est cū Hæreticis in Biblia pugnare, quia quando fe
cerunt Bibliam suspectam, q̄ a multis vocatur liber hæ
reticorum, ideo alijs libris & modis agendum est.

TERTIA.

¶ NECESSE est summe, vt inquisitor ipse quoq̄
certus sit, se nō posse errare in hoc actu. Nec debet inquis
rere, q̄ velit aliquid discere v̄ audire, sed tm̄ docere & au
diri, alioqn non esset Inquisitor, sed discipul⁹ Hæreticoꝝ,
nec certus esset qd agere vellet cum hæreticis. Ideo oportet
præconcupere conclusionem quam intendat. Pōt autē
certus fieri ex tribus. Pr̄o ex intētionē formata iuxta
regulā primā. Secūdo ex mente Papæ inerrabili, a qua
suscepit officiū, & causam inquisitionis, iuxta regulā se
cundā. Tertio ex doctrina sancti Thomæ, q̄ sola est ig
ne Spūs sancti examinata & purgata, et summi Philoso
phoꝝ p̄cipis Aristotelis sententiis decorata. Nam im
possibile est, q̄ intentio illa erret, multominus possibile,
q̄ doctrina. S. Thomæ erret in qua si non esset bñ funda
tus Inquisitor, non esset dignus officio isto pulcherrimo
& titulo gloriosissimo. Quia si solā Bibliā sciret, cito hæ

retic⁹ e
Ideo co
nibus,
giam. l
na inte
Q V
solū de
vel mu
oculi e
metur
stat po
intenti
sione C
dat ab
cōbust

¶ SI
homie
iterū, l
aliqua
us p̄ ca
lut can
bol⁹ te
cum pu
lum in
animā
bi de d
tem Pa
nans d
tua reu
rū debe
bia por
Non o
re in fa

retic⁹ eum posset illudere per multiplicatē expositionis
Ideo certā oportet, & q̄ est sine quæstionib⁹ sine opinio-
nibus, sine distinctionib⁹ multiplicatis, habere Theolo-
giam. Hæc est doctrina sancti Thomæ, mens Papæ, & bo-
na intentio Inquisitoris. **Q V A R T A.**

Q V A N D O p̄ tribunali sedet, tūc debet p̄testari, q̄
solū deū ante oculos habeat. Sic tñ vt aliq̄s spissus paries
vel mur⁹ ferreus, inter oculos & Deū sit, ne offendantur
oculi ei⁹, iuxta illud, Qui scrutator est maiestatis oppri-
metur a gloria, vt sic possit anima sponsi dicere, Ecce ipse
stat post parietē. Hūc aut̄ parietē itelligo, q̄ sit aliqua pia
intentio in corde Inquisitoris, q̄ est, vt sit sollicitus, p̄ confu-
sione Ordinis tollenda, & gloria exaltāda, & non inten-
dat ab Actu desistere, donec hæreticus confusibiliter sit
cōbust⁹, vt sic i dño gloriari possit, q̄ ecclesiā defenderit.

Q V I N T A R E G V L A.

¶ **SIT** itaq̄ armat⁹ armatura dei, inuadat diabolicos
homies cū Psalmo dicēs, Tabescere me fecit zel⁹ me⁹. Et
iterū, Perfecto odio oderā illos. Et nil noceret, si vocem
aliqua exasperaret, sicut solent inuidi facere, aut meli-
us p̄ cauēdo spēm inuidiæ, caput cū risu amariuscūlo (ve-
lut canes dentes nudādo) fiducialiter moueret, vt sic dia-
bol⁹ terreret, & hæretic⁹ ipse priō aspectu p̄ditū esse se-
cum putaret. Nam oportet Inquisitorē secundū Apосто-
lum in omī patientia & modestia, omīa experiri, si possit
animā lucrari Deo. Post hoc, platis digitis denumeret si-
bi de digito in digitū articulos quos hæretic⁹ iuxta men-
tem Papæ debet acceptare, simul aliquid terribile info-
mans de igne, & dicat, Credis hoc vel non? si credis, omīa
tua reuocabis, si non? combureris. Et in fine horū verbo-
rū debet os torq̄re, & faciē ad circūstantes vertere, & la-
bia porrigere, & manum vtranc̄ sparsis digitis iactare.
Non obliuiscat etiā nasum rugare, & omīno se disponere
in facie, sicut esset terribilis Larua in Carnis priuio, in

cōfusione hæretici, vt circūstātes dicere possint. O q̄ mas
le stat iste hæreticus, & q̄ solēniter & legaliter se expedie
iste Inquisitor, Si autem hæreticus voluerit respondere,
& allegare sacram scripturam vel Doctorem sanctū, pro
hoc tene hanc regulam subtilem, immediate sequentem.

SEXTA REGVLA.

¶ TVNC dicendū est ei, cū leui quodam cachinno. Ah
dilecte Dñe, nō hic temp⁹ est litigādi & disputādi, sed sim
pliciter respōdendi, an credas in sanctā Ecclesiā Catholis
cam. Dimitte doctores doctores esse, ecclesiam audire ne
cesse est, illi p̄nt errare, Ecclesia nō potest errare, vt supra
ostensum est. Et sic fortiter est molestand⁹ p̄ regulā secun
dam, & semp̄ aliquis risus fiducialis intermiscend⁹, & fa
cies vertenda ad circūstantes, vt ipsi corrideant Inquisi
tori, & irrideāt hæreticū, sicut Herodis familia Christū,
sic tñ vt nō fiat indecens cachinn⁹. Nā oportet hanc rem,
cū maturitate multa, cū grauitate summa, & suauitate in
Spiritu sancto tractare. Nec leuiter debet ridere Inquisi
tor, nisi dū hæretic⁹ scripturā sanctā allegat, nā tūc oportet
hæretici intelligentiā magis ridēdo despiciere, q̄ respō
dendo soluere, ne forte trahāt Inquisitor in expositionē
sacræ scripturæ, ex qua nō possit redire sine confusione,
p̄pter astutiā hæreticę prauitatis, quę valde prompta est
in Biblia. ¶ Si autē ceperit hæretic⁹ alte clamare & Do
ctores cū scripturis iactare, sese paratū rōnē reddere suæ
sententiæ, petere doceri, & solui suas rōnes & auctoritates
Tunc oportet cū maxia diligētia videre, ne circūstantes,
ista diuti⁹ audiant, ne ad misericordiā moueant, & hæres
ticū h̄re iustā causam credant, q̄re hic ne tumult⁹ fiat i po
pulo, summe necessaria est vna bona cautela, q̄ tradit hac
regula.

SEPTIMA.

¶ SED vt multo magis clamef, ac tumult⁹ aliqs vel pes
dū strepit⁹ excitef. sicut Iudæi fecerūt, qñ. S. Stephanum
voluerūt opprimere, ne audiref. Nam etiā furor p̄ eccle

sia dei
simul
nib⁹ v
aliquo
tib⁹ fa
fallere
nia, sec
pretat
buretu
¶ Bo
um sul
sitor p
nōint
q̄ suos
clesiā d
in eccl
ecclesi
intērio
esse hæ
iustos
tē tam
¶ SO
de Oro
gram
los, di
Ideo fa
q̄ alii
naspt
us & d
hoc m
tur. Iu
Etillu
in mu
SOLI

nt. O q̄ mas
r se expedie
respondere,
sanctū, pro
sequentem.

achinno. Ak
cādi, sed sim
siā Catholi
m audire ne
are, vt supra
regulā secun
scend⁹, & fa
ant Inquisi
ia Christū,
t hanc rem,
suauitate in
lere Inquisi
ā tūc oport
ere, q̄ respō
expositionē
confusione,
prompta est
are & Do
reddere suā
uctoritates
rcūstantes,
nt, & hares
ult⁹ fiat i po
q̄ tradit hac

liqs vel pes
Stephanum
or ꝑ eccles

sia dei meritori⁹ est, maxie si ex ꝑdicta intentiōe ꝑcedat
simul q̄q̄ iuxta Aristotelē in Elenchis, multis quæstio
nib⁹ vexet, vt in diuersa distract⁹, & in diuersos intentus
aliquid dicat, q̄ capiat. Quia oportet diabolū suis aliquñ ar
tib⁹ fallere, vt canit in hymno Crux fidelis. Ars vt artem
falleret. Nec est necesse semp in digito Dei eiicere dæmo
nia, sed malū malo pellere, ꝑ dispensatiuā euangelij inter
pretationē, quia Inquisitor debet sperare q̄ hæreticus cō
buretur, ne cum confusione cesset ab officio.

¶ Bonū quoq̄ esset si ista nō iuuaret, q̄ mandaret silenti
um sub pœna excōicatiōis, vt sic cū bona modestia Inq̄
sitor possit omnib⁹ audientib⁹ dicere, & se resoluere. Q̄
nō intendat nisi salutē miseri hæretici, & bñ esset cōtent⁹,
q̄ suos doctores allegaret, si primo respōderet an in Ec
clesiā crederet, siue ꝑ fenestrā, siue ꝑ ianuā crederet, modo
in ecclesiā crederet. Quia qd ꝑsunt Doctores, q̄ sūt pars
ecclesiæ, si in totā ecclesiā nō credat (q̄ est mens Papæ &
intētio hæreticorū Mḡforū) vt sic popul⁹ notet, illū vere
esse hæreticū, q̄ ecclesiā nō vult audire, & Inq̄sitores esse
iustos i suo ꝑposito, q̄ honorē ecclesiæ & fidei syncerita
tē tam legaliter & zelose quærāt. OCTAVA.

¶ SOLLICISSIME puidendū est, vt Inq̄sitores sint
de Ordine Sanctissimo Prædicatorū, q̄ illi hñt magnam
grām apud populū, & antiquā famā, q̄ sint docti & Seel
los, dicere volui zelosi pro ecclesia sancta, & Aplica sede.
Ideo facili⁹ pñt suspiciōē poplō facere cōtra hæreticum
q̄ alii q̄cūq̄. ¶ Etiā ideo, q̄ postq̄ ipsi multas & mag
nasptulerūt ꝑpter zelū & scientiā suā cōfusiōes, eo fideli
us & diligent⁹ laborāt, vt alii magis confundant, vt ipsi
hoc mō suā ignominiā alienæ ignominix cōsortio solent
tur. Iuxta illud. Gaudiū est miseris socios hñe pœnarum
Et illud Petri. Scitote easdē passiōes & fraternitati v̄ræ q̄
in mundo est fieri.

NONA.

SOLLICITANDVM est omnibus modis, vt ante ini
B

tiū & post Actū istū mittant̄ diuersi Fratres discreti in diuersas partes, maxie ad p̄cipes & seniores plebis, qui (sine detractiōib⁹ & mēdacis) psuadeāt, hūc hæreticum nolle audire ecclesiā Catholicā, & hāc culpā dilatēt, magnificēt & multiplicēt, ac p̄naciā hæretici summis studiis accusent, detestent̄. Etiā spuāt in terrā dicētes Pfuck. Pfa, Pfui, q̄ ista scandala p̄mittunt̄ in Ecclesia regnari, in blasphemā diuīe maiestatis, & ī diminutionē potestatis Ecclesiæ & fidei catholicæ, ac iniuriā sacræ Theologiæ, p̄sertim doctrinæ sancti Thomæ, & opinionū suarū.

¶ Iurent etiā, ac manib⁹ & pedib⁹ loquan̄t, sicut sapientes solēt Ecclesiast. iij. vt sic Principes puocent ad indignationē. Pro Inquisitorib⁹ vero dicant, quō oīa legaliter & zelose faciant, quāta modestia & charitate hæreticum orent, fleant, agāt, omīaq; tentent, sed frustra. Expediret etiā multū, si in p̄dicatiōib⁹ in ecclesijs hinc inde populus similiter irriteēt, & magnis miseratiōib⁹ sup hæreticū pro sancta ecclesia & fauore Inquisitorū concitaret̄. Ne postea murmur in populo relinqueret̄, sicut sapi⁹ factū est, non fuisse hæreticū, sed iniuriā ei factam.

¶ Quia hīc venit, q̄ ista regula neglecta fuit, q̄ vsq; hodie multi aperte dicūt & scribāt Ioannem Husz & Hieronymū de Praga fuisse nec cōuictos nec iuste combustos. Et p̄bant tali argumēto, vt nuper a quodā hæretico audiui in boemia, q̄ postquā illi sunt combusti, ignis velut iniuriæ disponēte Deo, in neminē atroci⁹ sauit̄ q̄ in Ordine Prædicatorū. Ex ipso em̄ fuerūt illi Inquisitores q̄ eos combusserūt, & allegauit illd̄ Sapient̄. Per q̄ quis peccat, p̄ hęc & puniēt. Nec est verisimile eos fuisse hereticos, quia nouo supplicij genere, q̄ hæreticis nunq̄, sed sapi⁹ Catholicis, Deo volēte, illatū est, occisi sūt. Verum stultū sunt illi, nō intelligūt q̄ illis facta est iusticia, q̄ noluerūt audire Ecclesiā. N̄ris aut̄ Fratrib⁹ facta est iniuria, q̄a voluerūt audire & audierūt ecclesiā, vt superius accepta est, & nō fuerūt admissi, ideo ī cœlo sine dubio coruscāt inc̄yto

marty
debum
loquēt
iam cō
EST
de hac
labore
Quo
& S. T
lū Ecc
texim
ciis p̄t
duxer
q̄rere,
tores
bere &
tes. Ne
ga hæ
res hæ
Inq̄si
nos cu
si cūct
psuase
Ch̄ri p
ant. Et
scriptu
n̄ras s
la, O
manā
ctum
cōmer
quare
lumi p

martyrio. Et cōbustores eorū q̄a cōtra ecclesiā egerūt, ar-
debunt ī inferno. De q̄ lati⁹ vnū libꝛ dabo, q̄ obstruā os
loquētiū iniq̄, quē p̄ honore sanctæ ecclesiæ & zelo fidei
iam cōpilo.

DECIMA REGVLA.

EST vna singularis & spēalis, quā adhuc null⁹ tetigit, q̄
de hac arte scripsit, quātū ego legere potui, quā ego mltō
labore & experiētia iueni, & ē multū subtilis, scilicet ista,
Quod q̄a nūc multi surgūt q̄ antiquiores doctores legūt,
& S. Thomā cōtemnūt, & iuenire se dicūt, q̄ nos vocabu-
lū Ecclesiæ sanctæ n̄ris opinionib⁹ & affectib⁹ nō aliter p̄-
texim⁹, q̄ olim Pseudopphetæ nomē Dñi, suis mēdaci-
ciis p̄texuērt, multosq̄ p̄phetarū occidērt, ac populū se-
duxērt. Sic & nos sub noīe Ecclesiæ dicūt n̄ra mendacia
q̄rere, & nō hæreticorū exustores, sed sanctorū Dei p̄secu-
tores criminant, nihil de ecclesia sancta nisi titulū nos ha-
bere & spēm, vt Apostol⁹ ait, pietatis, virtutē ei⁹ abnegā-
tes. Nec hoc satis, Dicūt nos vere esse Mgros hæreticorū,
q̄a hæretici sim⁹, & hæreticos faciam⁹. Etiā vere Inq̄sito-
res hæreticæ prauitatis, q̄a Ingram⁹ aut iueniam⁹ eā, siml⁹
Inq̄sitores & iuētōres hæreseon, p̄ Inq̄sitorib⁹ veritatis
nos culpātes. Et heu insanissimi hoīes, hāc sententiā qua-
si cūctis p̄cipib⁹ & laicis (q̄a incipiūt valde docti fieri)
p̄suaserūt, vt nos p̄ seductorib⁹ populi, homicidis fidelīū
Ch̄ri passim iactitēt, & plane p̄ Antich̄ri apostolis habe-
ant. Et dicūt se hoc colligere ex eo fundamēto, q̄ nō sacrā
scripturā, nec sanctos patres, sed Aristotelē & opiniones
n̄ras solū doceam⁹, quib⁹ Antich̄rus vti⁹, vt putāt. O secu-
la, O mores, bone Deus quid hic dicā? etiā in sanctā Ro-
manā ecclesiā blasphemī sunt, q̄ Aristotelis studiū & san-
ctum Thomā in suis opinionibus approbauit, & multū
cōmendauit, vt nota sunt Urbani papæ verba.

¶ Idcirco in isto non similis punctus est sicut iste,
quare pro exequenda Nona regula, mittendi sunt doctis-
simi prudentissimi Fratres, qui sciant p̄suadere homīb⁹,

B ij

¶ Inquisitores nō solū nomē Ecclesiæ, sed vere Ecclesiæ rem ipsam q̄rant. Et nō esse Inquisitores hæreticæ prauitatis, vt eam inueniant, sed vt opprimāt & perdunt. Et vtile est vbi nō sufficiūt FRATRES q̄ sic mittant, q̄ literæ scribant in oēm terrā, & psuadeāt sicut dixi. Verum quō psuadeāt, alio tpe scribā, iam nō occurrit aliud nisi vt iurent ad oēs sanctos, & in cōscientiā suā pectus deuote pcutiendo, se vero Ecclesiā sanctā intendere, & non nudum nomen nequitiis suis prætere.

VNDECIMA REGVLA.

multum artificialis ac Magistralis.

QVICQVID fiat aut nō fiat. Hoc nimis p̄ oīb⁹ curandū est, ne Hæretic⁹ permittat aliqd̄ respōdere, neq̄ examinet in vllō puncto, nisi pri⁹ pmittat Ecclesiā sanctam sequi. Et in hoc habeat respect⁹ ad cōsuetudinē Romanæ Curix, quæ est mater & magistra ecclesiarū. etiā dñā terrarū. Iuxta illud Christi. Gētes dominant⁹ eorū, vos autē nō sic &c. Quia ipsa semp̄ ita solet facere. Nam cōburit, aut in Tyberim piicit, aut alias occidit quicq̄ non vult sequi sanctā Ecclesiā Dei, & Apostolicā sedē, nō attento q̄ voluit stare iudicio, aut rationē reddere. Nō tñ in hoc est homicida & cruent⁹ tyrann⁹, nisi secundū opinionem quorundā fatuorū, q̄ scripturas sanctas p̄ caput p̄priū intelligendo, p̄ decisionē Romanæ Curix negligūt exponere. Oportet em̄ sanctā Ecclesiā authoritatiue p̄cedere, & nō cui libet rationē sui facti reddere, quia satis est, q̄ ipsa habet rationes eam mouētes, cū Spūs sanct⁹ deserat eā. Et iuste quide ac recte, q̄ si sic admitterent, citi⁹ cōuincerent Papā & sanctā ecclesiā errare, q̄ ipsi cōuincerentur, nō p̄pter veritatē quā nō hñt. Sed p̄pter multiloquiū & astuciā suā, cui nō pōt ita resistere Spūs sanct⁹ hodie sicut fecit tpe. S. Stephani. Nam alia est nūc ratio t̄pis, vt saepe dixi, ideo vtilissimū est vt occidant anteq̄ audiant. Non em̄ dign⁹ est audiri q̄ non vult audire. Quia oportet esse

discip
Aristo
¶ Si
sequi
necess
coga
est vt
ecclesi
victu
Deus
gales
vt suc
na p
vt in
ctu ci
iam v
insult
¶ Si
iuxta
stol⁹
tionē
est m
cōme
scrip
scilice
in cor
Coro
TRE
rūt ex
prim
ti, an
etiā sa
cunia
cōfite

discipulū antequā magister, & pri^o audire q̄ audiri. Sicut
Aristoteles docuit. **DVODECIMA.**

¶ Si autē p̄ grām Dei audierit hæretic^o, & ecclesiā sanctā
sequi p̄miserit, tūc mox imponat ei reuocatio, nec est tūc
necesse ad sua dicta respōdere, aut rōnes soluere, ne forte
cogat Inq̄sitor ad sanctā scripturā venire, in qua timēdū
est vter succūberet, sed sufficit simpliciter dicere. Sancta
ecclesia sic determinauit, & sedes Apostolica sic vult, & sic
victus est hæreticus, & anima lucrata deo & benedicat
Deus, & laudē sanct^o Ordo Prædicatorū, qui tam Le
gales Inq̄sitores enutriuit. Tūc imponendū est hæretico
vt suos ip̄e libros cōburat, & ignē foueat, sicut Isaac lig
na p̄ se ip̄o portauit, nō in cōfusionem quidē hæretici sed
vt Inq̄sitor iuxta cum gloria sedere possit, & in conspe
ctu circūstantiū hæreticū om̄ib^o ostendere victū. Quia
iam victo, debet aliquale cōpassionē facere, & non nimis
insultate & irridere miserū, nisi vbi discretiōi suæ visū est
¶ Si autē noluerit, & om̄ino pertinaciter p̄seuerauit, tunc
iuxta Apostolū. Auferte malū de medio vestri (in q̄ Apo
stol^o licet nō cōburere iussit, tū occidere p̄cepit p̄ dispensa
tionē præcepti Dei) tradat foro seculari & cōburat, sicut
est moris atq̄ stili Romani, nec p̄ eo ore, nec mors eius
cōmendet. Sed sit nomē ei^o maledictum, & oīa q̄ dixit &
scripsit, & fecit. Tūc Inq̄sitores habebūt intentū finē suū,
scilicet magnā gloriā apud Deū & hoīes, & gaudere p̄nt
in corde suo. ¶ Ex om̄ib^o p̄dictis sequit̄ vnū notabile
Corollarium. ¶ Hoc est hoc. Q̄d isti quatuor FRA
TRES Prædicatores in Berna sunt iniq̄ cōbusti, q̄a fue
rūt examiati de puncto ad punctū, & sic defecerūt. Si autē
primo fuissent interrogati (sicut debuērt) & solū hoc q̄si
ti, an crederēt i sanctā Ecclesiā, bñ fuissent liberati. Quia
etiā sanctissim^o Dñs Papa iam decreuerat (nō accepta pe
cunia, vt multi loquunt̄) eos liberare, q̄a Ecclesiā sanctā
cōfitebant̄, ergo nihil cōtra Ecclesiā egerūt, q̄re nō fuerūt

B ij

hæretici. Sed Heluëcii isti Schuicerii, q̄a bellare tm̄ scilicet,
artē aut̄ inquirēdi nunc̄ studuerūt, ideo non mirū, q̄ oīa
puerterit, & iuriā eis fecerit, & meo iudicio hæresim com̄
miserit, q̄ cōbuserūt eos qui Ecclesiā sanctā confitebant̄.
At illi Boemi Iohānes Hufz & Hieronym⁹ de Praga res
cte & artificialiter fuerūt examiati, quia non p̄ sacrā scrip-
turā fuerūt conuicti, Sed p̄ detemiationē Romanæ Ec-
clesiæ dānati. Quia vt supra dixi, Romana Ecclesia est
regula fidei, magistra ecclesiarū, dñā terrarū. Ideo quidqd
dixerit articul⁹ fidei est, non obstāte q̄ aliquñ errauit. Nā
regula fidei pōt bñ errare uenialit̄, sicut S. Petr⁹. ad Gal. ij.
¶ Sed & Iohānes Reuchlin si p̄misissent Principes inqui-
ri de articulo fidei in Ecclesiā sanctā, non tm̄ libri sui, sed
ip̄e q̄q̄ fuisset combust⁹. In q̄ maximā gloriā Inquisito-
res fuissent cōsecuti, q̄ talē virū tam doctū combussissent,
Quia semper combustores sunt doctiores combustis,
vt patet in Coquo & lignis quæ ipse comburit.
¶ Nūc aut̄ quia de articulo in articulū p̄ scripturas & ra-
tiōes fuit examinat⁹, nō est mirū q̄ cū gloria fuit liberat⁹.
Quia ars inquirēdi nō fuit cū eo seruata. Est em̄ impossi-
bile, q̄ hodie aliquis cōuincat̄ hæretic⁹, si articuli ei⁹ exa-
minent̄ ad sanctā scripturā. Sed si examinent̄ ad sanctam
Ecclesiā, hic nō est possibile q̄ euadat. Tales sunt hodie
quidā noui Hæretici, q̄ ex græca lingua (q̄ semp̄ fuit hæ-
retica & schismatica) nouā & hæreticā Theologiā addu-
cūt, cōtra sanctū Thomā, q̄s spero examinādos esse secū-
dū practicā hui⁹ artis. Erit p̄ hæc gloria Inquisitoris
& toti⁹ Ordinis maior, q̄ tot & rātos cōbuserūt, q̄ fuit vnq̄
cōfusio, q̄ ip̄i sūt cōbusti, det De⁹ cū salute & cito. Amē.
¶ In fine est vna Brocardica q̄stio, q̄ hinc inde a multis
uētilat̄ & est ista. Quō sancta Ecclesia iam plus q̄ mil-
le trecentis annis opt̄ie recta est, vt nullos occiderit aut
cōbuserit, vsq̄ ad Cōciliū Cōstantiē. Et nunc regi non
pōt nisi cōburendo hæreticos, cū tm̄ illo tpe innūerabiles

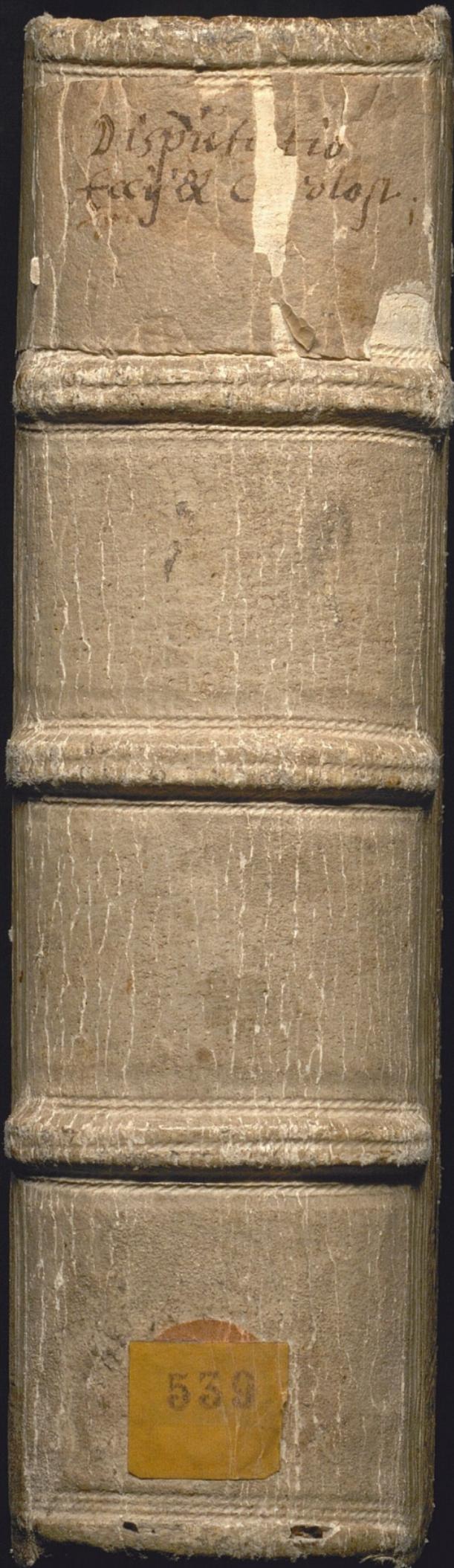
fuerūt
Boem
Maxi
sti, No
meo. I
quaru
dico e
Inqui
Eccle
Sicut
gatio
studet
curā d
re ego
uerem
tam ex
intellig
nire, q
nitatē
Quō
nitatē
tum m
a b ipse
erāt su
tionē &
¶ HA
ctrie, &
t, p ho
ad lau
extirp
confue
let imp
bation
diligiti

fuerūt in Ecclesia hæretici. Nūc autē nulli exceptis forte
Boemis, aut Magistris quibusdā hæreticorū, quos ita vocāt,
Maxie cū propheta Isaias. v. & lxviii. dicat de ecclesia Chri-
sti, Non nocebūt neque occidēt in vniuerso monte sancto
meo. Respondet. Miror tam indoctos esse homines quos ista
quærunť. satis patet, quod nihil in sancto Thoma studuerūt,
dico ergo quod solutio breuis est ista. Quod tunc nō fuerūt
Inquisitores hæreticæ prauitatis. Si enim tūc fuissent, tunc
Ecclesia bñ purgata fuisset ab Hæreticis p ignis ardorē.
Sicut enim veritas crescit p tpe, & plus reuelat, sic & pur-
gatio Ecclesiæ crescit. Nam tūc tps quā in sacra scriptura
studebant, nō fiebant tam subtilia ingenia, quā nō habebāt
curā de Aristotele, qui facit valde subtilia ingenia. Qua-
re ego credo, si sanctus Hieronymus & Augustinus hodie vi-
uerent, aut etiā ipse Apostolus Paulus, vix euaderent ignē,
tam excellētes sunt Inquisitores in ingeniis. Quod ego
intelligo ex vno facto nouissimo. Quia si potuerūt inue-
nire, quod Iohannes Reuchlin esset hæreticus, quia dixit hūa-
nitatē Chri cōparari posse habitu laicali & meretricio.
Quō effugere potuisset Apostolus Paulus, qui non humas-
nitatē Chri, sed ipsum Christū filiū Dei dicit, nō mō vela-
tum maledicto & peccato, sed maledictū & peccatū factū
a b ipso Deo met. Bñ tibi Paule, quod vixisti illo tpe, quā non
erāt subtilia ista ingenia. Quare quisque consideret tps ra-
tionē & subtilitatē ingeniorū, & cito soluent oēs quæstiones.
HANC igitur Artē a me cōportatā scd̄m paupertatē do-
ctricę, & ifecūditatē stili, bono & leto aīo suscipite. quā possi-
t, p honore sanctæ Rōanę Ecclesiæ & veritatis Curialis,
ad laudē & gloriā ordinis nostri, oēs hæreticos funditus
extirpare, & foeliciter triūphare. Et hoc ad introducendū
consuetudinē p sancta Romana Curia, quā ei liceat quos vo-
let impune occidere & damnare, p dispensationē & repro-
bationē oīm legū Dei. Valete bñ in veritate quā queritis &
diligitis. Datum Colonix ex bursa Knecht.

FIMIS.

18
[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

Disputatio
facij & C. vlosf.

533

6.

TRACTATVLVS QVIDAM SOLENNIS

de Arte & Modo inquirendi quoscunq; Hæreticos,

secundum consuetudinem Romanæ

Curia, omnibus Fidelibus, præsertim hæ-

reticæ prauitatis Inquisitoribus

scitu utilissim^o, cõposit^o a quodam

Legali Magistro

Nostro Fratre Ordinis Prædicatorũ dis-

cto.

Cau

